

результаты свидетельствуют о более высокой эффективности гербицида Пульсар по сравнению с гербицидом Гезагард при возделывании зернобобовых культур.

Таким образом, для повышения эффективности защиты посевов зернобобовых культур от сорняков несомненный интерес представляет довсходовое применение гербицида Пульсар. При возделывании люпина желтого при необходимости можно использовать на фоне довсходовых препаратов гербицид Пилот (2,0 л/га) в фазу 2–4 настоящих листьев культуры.

УДК 502.752:633.21(477.41)

Якубенко Б. Є.¹, Чурілов А. М.¹, Якубенко Н. Б.²

¹Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Генерала Родимцева, 19, м. Київ, 03041, Україна

²Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна

ВІДНОВЛЕННЯ ЛУЧНОЇ РОСЛИННОСТІ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ – ЦІННИЙ РЕЗЕРВАТ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

Нині у світі надзвичайного значення та актуальності набули проблеми охорони, відновлення та збалансованого природокористування. Екологічні проблеми не виключення і для України та найдавнішого центру землеробства – лісостепової зони, зокрема. У формуванні природного рослинного покриву Лісостепу вагому роль відіграє лучна рослинність, є стабілізуючим фактором між природними й трансформованими екосистемами агроландшафтів. Окрім того, виконує ґрунтозахисну і водорегулюючу роль у збереженні балкових комплексів Лісостепової зони, створює передумови для забезпечення тваринництва повноцінними якісними кормами. Луки є джерелом лікарських, медоносних, декоративних й інших цінних у господарському плані рослинних ресурсів, тому потребують всебічного вивчення та розробки заходів, спрямованих на відновлення їхнього структурного і функціонального потенціалу.

Саме тому проведено дослідження сучасного стану та структури відновної лучної рослинності центральної частини лісостепової зони. У результаті проведених досліджень з'ясовано, що флористичний склад територій природної і відновлюваної лучної рослинності становить 479 видів, із трьох відділів, 66 родин і 254 родів.

Рослинні угруповання відновних лук містять низку цінних лікарських видів, однак, не всі вони здатні формувати щільні популяції, зі значними запасами лікарської сировини. Серед представників лучної флори, що мають цінні лікарські властивості, значні запаси має парило звичайне (*Agrimonia eupatoria* L.). Цей вид трапляється у складі природної рослинності лучно-степових та балкових комплексів, росте як співдомінант, з проективним покриттям 20–30 %, у складі відновлюваних угруповань формацій *Poeta*

angustifoliae, *Stipeta capillatae*. Окрім того, часто трапляється *Agrimonia eupatoria* у підлеглих ярусах відновних угруповань формації *Elytrigietea repentis*. Разом із попереднім видом поширений цикорій дикий (*Cichorium intybus* L.), проте вказаний вид має нижчий ступінь трапляння угрупованнями відновлюваної лучної рослинності – 5–10 % складу першого та другого ярусів угруповань *Stipeta capillatae*. Особливої уваги заслуговує цінна лікарська рослина астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus* Pall.), яка занесена до Третього видання Червоної книги України. Її популяція, у межах Кам'янського району Черкаської області, на колишніх сільськогосподарських угіддях протягом 25 років після припинення їхнього використання, виявляє тенденцію до природного відновлення чисельності. Рослини займають площу понад 200 м², що свідчить про потенціал до успішного відновлення популяцій вказаного виду, за умов відсутності антропогенного навантаження. З іншого боку, це вказує на успішність заповідання осередків виявлення цього виду. Відтак на заповідних територіях передбачається, що вказаний вид здатен відтворювати власні генетичні ресурси та запаси лікарської сировини.

Отже, відновний потенціал природної лучної рослинності Лісостепу України можливо реалізувати для збереження та раціонального використання генетичних ресурсів рослин цінних для фармакопейної промисловості.